

Tartalom

Mit jelent a minőség a művészetben, és hogyan lehet azt felismerni?

Megjegyzés

5 oldal, 1900 szó. A legérdekesebbek benne a minőség ismérvei, például az eredetiség és egyediség; a teljesség, egységesség és koherencia; valamint az időtállóság.

A minőség felismerése a művészetben

(Azonosító: 107; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

A világ működése

Bevezetés

Elvek

Alapok

Élet

Elme

Ember

Társadalom

Csoportok

Politika

A gazdaság elmélete

A gazdaság gyakorlata

Kultúra

A kultúra és az ember

Alkotás

A művészet funkciói és befogadása, az ízlés

Az alkotások megítélésének tényezői

A minőség felismerése a művészetben

Érdekes kulturális jelenségek

Tudomány

Oktatás

Vallás

Elvek, szabályok, normák

Etika

Egység

Program

Az ember élete

1. A minőség felismerésének elvei a művészetben	2
2. A minőség ismérvei	3

1

1. A minőség felismerésének elvei a művészetben

2

1) A minőség jelentése §

Egy mű minősége alatt azt értem, hogy mennyire felel az meg a művészet funkcióinak, különösen **mennyire képes az embereket gyönyörködtetni, elgondolkodtatni, nevelni és szórakoztatni.**

3

Hogy egy mű ebben az értelemben jó vagy rossz, az **objektív kérdés**, az ugyanis nem személyfüggő, hogy az embereknek *általában* tetszik-e, képes-e őket elgondolkodtatni, stb... (Ellentétben az ízléssel, azzal, hogy ennek vagy annak a konkrét embernek tetszik-e – ami szubjektív.)

4

Megjegyzem az is változó, hogy *általában* tetszik-e az embereknek egy mű. Változó időben: a ma emberének ugyanis más a szép, a szórakoztató, mint a régieknek; és változó térben is, merthogy kultúráról-kultúrára is más a közízlés. Ezért a minőség említett objektivitása is **csak egy adott környezetben igaz.**

5

Mivel a minőség objektív, meglehetősen egyértelműséggel **meg is lehet ítélni**, hogy egy alkotás mennyire jó vagy rossz: egy jó kritikus képes erre.

—

2) A szív és az empátia fontossága a minőség megítélésében

6

Ahhoz ugyanis, hogy meg tudjuk ítélni, másokra hogyan hat egy mű, nagyon jól jön, ha át tudjuk érezni az érzéseiket, illetve, ha értjük a gondolkodásukat. Az előbbit adja a szív, és az utóbbit hívom empátiának.

—

3) A művek független megítélése

7

Számtalan tényező lehet befolyással arra, hogy az ember hogyan ítéli meg a művészeti alkotásokat; és ezek nem ritkán eltérítenek a reálistól:

—

- **Címkék**

8

—

Egy műalkotás címkéje **például az, hogy ki alkotta**. Ez **nem tartozik ugyan a dolog lényegéhez**: maga a mű akkor is csak ugyanaz volna, ha valaki más hozta volna létre – **az embereknek mégis nagyon fontos**, hogy az adott képet Picasso vagy Rózsi néni festette. Más címkék is vannak, például, hogy milyen díjakat kapott az alkotás, antik darabról van-e szó, vagy nemrég készült, stb... Bővebben lásd ‘Az alkotások megítélésének tényezői’ című témában.

○ **Az alkotások megítélését befolyásoló tényezők**

A politikától az üzleten, marketingen keresztül a közfigyelemig számos ilyen van.

A politikai pártok, csoportosulások a saját favoritjaikat futtatják, az üzlet a saját portfólióját reklámozza, illetve az ember hajlamos a többiek után menni, a bestsellert levenni a polcra, ha könyvet vásárol. (A címkék is efféle tényező egyébként, csak megérdemli a kiemelését.) Ezekről egy külön téma szól ‘Az alkotások megítélésének tényezői’ címmel.

○ **Saját magunk, a saját ízlésünk**

Ha arra vagyunk kíváncsiak, hogy általában az embereknek mi tetszik, mi a jó, akkor önmagunktól, a saját ízlésünktől is el kell tudnunk vonatkoztatni: attól még ugyanis, hogy nekünk nem jön be valami, másoknak természetesen még bejöhet. És nem is csak az ízlésünk vihet félre, hanem például a **hangulataink** is: ha nem vagyunk hangulatban, még a saját kedvenc zeneszámunk is simán elmegy a fülünk mellett.

Ha tehát reálisan akarjuk látni a műveket, akkor meg kell próbálnunk az iménti tényezőktől függetlenül ítélni. Lásd továbbá ‘Az alkotás gyakorlata’ témában, hogy milyen hibákat szoktak elkövetni a kritikusok.

4) A tehetség felismerése

Amikor tehetségeket keresünk, akkor az ígéretességre kell figyelemmel lenni, nem pedig arra, hogy adott pillanatban hogyan teljesít a jelölt. Különösen az eredetiséget kell felismerni, azért, mert az a ritka, és nem igazán lehet fejleszteni – míg a technika oktatható.

2. A minőség ismérvei

1) Eredetiség, egyediség

Az eredetiségtől önmagában ugyan még nem feltétlenül lesz jó a mű, de valami újat hoz a világba, amit nem könnyű, és ha

szükséges, tovább lehet finomítani, hogy a lehető legjobb legyen. (Egyedi nem a saját változatai közt lesz valami, hanem a többi műhöz képest.)

1

Aztán, az egyedi, semmi mással össze nem téveszthető művekkel, kapcsolatban lehet az embernek egy olyan érzése, hogy ezeket **inkább felfedezik, mint megalkotják**; mintha ezek már megalkotásuk előtt léteznének valahol „az ideák világában”. β

2

Én különösen zeneművekkel kapcsolatban szoktam hasonlókat érezni, mondjuk Bach D-moll Tokkáta és Fügáját hallva. Tovább fűzve a gondolatot, az efféle művek mintegy „**magukat írják**”, az alkotót használva eszközülni arra, hogy megjelenjenek a való világban. Ezek továbbá mondhatni tökéletesek, **csak úgy jók, ahogy vannak**, ha bármit megváltoztatnánk rajtuk, az rögtön szemet szúrna.

3

És ez is arra mutat, hogy valójában **az alkotás a fontos, nem pedig az alkotó**.

Amire már utaltam fentebb Picasso és Rózsi néni kapcsán.) Ebből még az is következik, hogy **nyugodtan lehet másoktól meríteni, feldolgozni mások műveit**, hiszen az eredmény a fontos, és ha ketten kellettek egy jobb változathoz, hát ketten kellettek.

4

No és persze rengeteg fantáziátlan **tucatomű** is létezik, melyek közt az egyik olyan, mint a másik, alkotóik nem is nagyon igyekeznek javítani a recepten, csak „összedobnak valamit”.

2) Technikai, formai tökéletesség

5

Egyáltalán nem árt aztán, hogy amellet, hogy egy mű tartalmas, jól is néz ki, jól van megcsinálva. Ezt annyiból könnyebb is elérni, hogy az eredetiséggel ellentétben a technika oktatható, tanulható.

Mellesleg, ha adnak a kinézetre, az olyan műveknek is a hasznára válik, ahol a tartalom az elsődleges; például a tudományos munkákban.

6

3) Egyensúly, ritmus, ív

E három általában kellemesebbé, élvezhetőbbé teszi a műveket.

7

- **Egyensúly**: ez sokféle dolog között fennállhat egy művön belül, gondoljunk például egy képen az elemek elhelyezkedésére, hogy ne a vászon egyik sarkában legyen minden; egy zenében az egyes szakaszok hosszára; egy könyvben a cselekmény és a leíró részek terjedelmére, stb...
- **Ritmus**: a zenében ez nem szorul magyarázatra, de egy könyvnek, filmnek, történetnek is lehet ritmusa, ahogyan az események ütemesen követik egymást.

8

- **Ív:** amely egységes belső irányultságot, fejlődést, harmonikus kezdő és végpontot ad a műveknek. (Mondjuk egy zeneműnek, mely lassan kezdődik, majd begyorsul, végül újra nyugalmasabbá válik.)

Figyeljük meg, hogy ritmusról és ívről az olyan művészeti ágakban beszélhetünk, melyeknek van időbeli dimenziójuk, fonaluk (pl. zene, irodalom), egyensúly viszont másban, több dimenzióban is fennállhat (festészet, szobrászat is).

4) Teljesség, egységesség, koherencia

Ezekről lesz mondhatni „kerek” a mű.

- **Teljesség:** ehhez az kell, hogy a mű témája jól meg legyen határozva, és hogy ehhez képest se túl sok, se túl kevés ne legyen benne. Vagyis, az adott téma legyen rendesen körüljárva, kibontva, kifejtve – de ne legyen a mű túltömve, túlhúzva se, ne akarjon túl sok mindent magába foglalni. (Bár ettől még a téma lehet átfogó.)
- **Egységesség:** azaz, hogy a mű nem csapong, végig egységes marad, úgy tartalmilag, mint formailag.
- **Koherencia:** vagyis, hogy a mű „egyben van”, összetartja azt annak különböző, akár távoli részeinek összhangja, összeköttetései, és különösen az ellentmondásoktól való mentesség. (Például ebben a műben, az Egyvilágban is rengeteg utalás található a különböző témák között.)

Itt érdemes szólni az **egyszerű művekről**. (Példaként képzeljünk el egy képet, mely mindössze egy keresztben felhasított vászonnál áll.) (@@Jobb, közismertebb példa?) Az ilyesmi könnyen, természetes módon teljesül a teljesség, az egységesség és a koherencia; az egyszerű művek továbbá elemiek, erőteljesek és hatásosak is; egyúttal érthetőek és átláthatóak. El lehet még mondani róluk, hogy technikailag is könnyű őket kivitelezni – viszont éppen egyszerűségüknél fogva viszonylag kevés ilyet lehet megalkotni egyáltalán, eredetinek lenni tehát nem könnyű; manapság, ha eszünkbe jut egy ötlet, azt jó eséllyel már megcsinálták előttük.

A kerek, rendezett művek lehetnek jók – ugyanakkor a **rendetlenségnek** is megvan a létjogosultsága az alkotásokban, a rend ugyanis egyszersmind unalmasabb is, a rendetlenség **érdekesebb lehet**.

A **művészeti alkotásokban, de más téren is**. Gondoljunk például Párizsra, mely egy igazán rendezett, egységes város – és állítsuk vele szembe Budapestet, mely rendetlenebb, kevésbé egységes és piszkosabb – de éppen ezért izgalmasabb is. Persze azért rendetlenség alatt **nem a teljes káoszt** kell érteni, ami megint csak nem túl érdekesítő.

Amikor rend van, az ember tudja, mire számíton, nem lepi meg, ami jön, amin végignéz – a **megtört rend**, a megtört szimmetriák viszont megakasztanak, felkeltik az érdeklődést.

Vegyük például a zenét, ahol, ha túl sokszor ismétlődik egy motívum, akkor hamar unalmassá válik – ezért variálgatják, új motívumokkal vegyítik azt. Hasonlóan lehet operálni a rend megtörésével más művészeti ágakban is, például a költészetben, a festészetben, a szobrászatban, stb...

Azon túl aztán, hogy a **rendetlenség** érdekes, **kifejező is lehet**: zavart, bajt, a harmónia hiányát lehet elmondani általa.

Az élet pedig gyakran ilyen: problémás, tökéletlen – ezért is jók a „**piszkos**”, **zajos, karcos művek**, mert fésületlenségük „életszagúvá” teszi őket, spontánnak érződnek, kevésbé

lesznek színpadiasak, megcsináltak. (Megint csak többféle művészeti ágban, a heavy metaltól, az utca emberének fekete-fehér portréjain át, a road movie-kig.)

5) Többféle hatást elérni képes művek

Lehet egy mű jó úgy is, hogy nem markol túl sokat, például egy kép, ami egyszerűen csak szép, tetszetős akar lenni, és semmi más. Ha viszont egy alkotás egyszerre tud gyönyörködtetni, elgondolkodtatni, szórakoztatni, stb... csak annál jobb.

Érdeemes a többféle célból kiemelni az gyönyörködtetést és az elgondolkodtatást, az olyan **műveket, melyek egyszerre szépek és okosak**, egyszerre megvan bennük a szív és az értelem.

Kedvenc példám az **AI, Mesterséges Értelem** című film, mely egyszerre egy megható történet az „anyukáját” kereső robotfiúról, a gyermeki szeretetről – miközben arról is elfilozofál, hogy mit jelent embernek, értelmes, érző lénynek lenni, számít-e az, hogy milyen formában, természetes hús-vér testben, vagy egy mesterséges gépben létezik valaki.

Ám a **műveknek** nemcsak a mondanivalója lehet **okos**, hanem az **elkészítésük módja** is, ha azokat alaposan átgondolták, úgy a nagy egészet, mint a részleteket.

A tudatos alkotás egyik jele, **ha a mű reflexív, kívülről nézi magát, önironikus**. Gondoljunk például Woody Allen filmbéli kiszólásaira. (Példák még?) Nyilván, e nélkül is lehet tudatosan alkotni, ez csak azt mutatja, hogy az alkotó, miközben alkot, nemcsak azon gondolkodik, hogy mit és hogyan alkosson, hanem magát a művet, önmagát, az alkotás folyamatát is látja, elemzi.

Szó se róla, **az átgondolást és a szívet is túlzásba lehet vinni**. Nem jó, ha a művön átüt az agyalás, mert „megcsinált” lesz, művinek, darabosnak hat; ha meg az érzelmekre megy rá túlzottan, attól érzélgős, csöpögős lesz. Ezen a téren is fontos tehát a mértéktartás.

6) Ami a lehető legjobb

Illetve amit nem volna könnyű jobbá tenni. Erre mutat, ha egy művön érzik a műgond, a belé fektetett idő és energia; valamint általában az is megérik a műveken, hogy melyiket készítették örömmel, és melyik volt csak egy újabb nyögvenyelős feladat.

Ez ügyben **érdemes figyelni a részletekre**, azok kidolgozottságára, mert aki csak gyorsan túl akar esni a dolgon, az ezeket fogja elhanyagolni. Emlékezzünk aztán, amit az egyediséggel kapcsolatban mondtam, az olyan **művekre, melyek „csak úgy jók, ahogy vannak”**, melyeknél rögtön szemet szúrna, ha bármit megváltoztatnánk rajtuk. Lásd továbbá ‘Az alkotás gyakorlata’ témában a **kompromisszumokról** írtakat, hogy gyakran

választani kell, hogy egy mű melyik szempontból mennyire legyen jó. (Például, ha azt akarom, hogy egy írást megértsenek, akkor nem mehetek bele túlságosan a részletekbe.)

7) Időtállóság

A rossz műveket könnyebben elfelejtik – de azért nem mindig.

Alapból egy haszontalan művet kevésbé vesznek elő újra, kevésbé ajánlanak egymásnak az emberek, könnyebben elfelejtik azt. **Viszont egyrészt** azért a jó művek körül is változik a világ, nem ugyanazt az élményt nyújtják ma, mint amikor megalkották őket, illetve kimennek a divatból. **Másrészt** kulturális okai is lehetnek annak, hogy egy alkotás miért marad benne a köztudatban; különösen, ha valami egyszer bekerül egy nemzet ikonikusnak tekintett alkotásai közé, az ott is marad. (Ettől még ezek lehetnek jók, csak annyit mondom, hogy ha vannak még jobbak, azok nem fognak a helyükre lépni.)

Lásd ehhez ‘Az alkotások megítélésének tényezői’ témában az értékállóságról és értékváltozásról mondottakat; valamint ‘Nemzet’ témában a nemzeti panteont.

* * *

Végül pedig **a minőség kereséséről**. Ha jó művekre vágyunk, mivel hatalmas a választék, érdemes megválogatnunk, hogy miket fogyasztunk. Segítségünkre lehetnek ebben a kritikusok, de érdemes arra is odafigyelnünk, amiket a barátaink, a körülöttünk élők ajánlanak a figyelmünkbe, annál is inkább, mivel ők az ízlésünket is ismerik.

Illetve az általunk ismert minőségi művek ismételt élvezetén túl érdemes fenntartanunk bizonyos időt és energiát az új dolgok keresgélésére, kipróbálására is.

Ehhez hasonlóként egyébként **társadalmi szinten** is el lehet mondani: a meglévő kultúra ápolásán túl érdemes törekedni annak további gazdagítására is.

*Ha tudsz olyat, ahol segítenének hirdetni a könyvet, jelentkezz.
(Internetes portál, újság, TV, rádió, stb...)*

Klikkelhető linkek (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

[Kérdőív](#) – [Fórum](#) – [Email](#)

Valamint, ha tetszett, oszd meg ezt a témát a Facebook-on.

Klikk a gombra (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

—
1

—
2

—
3

—
4

—
5

—
6

—
7

—
8